

روابط تجاری ایران و کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا

(با تاکید بر محصولات کشاورزی و غذایی)

تهیه کننده: عاطفه قاسمیان
بهمن ۱۴۰۱

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

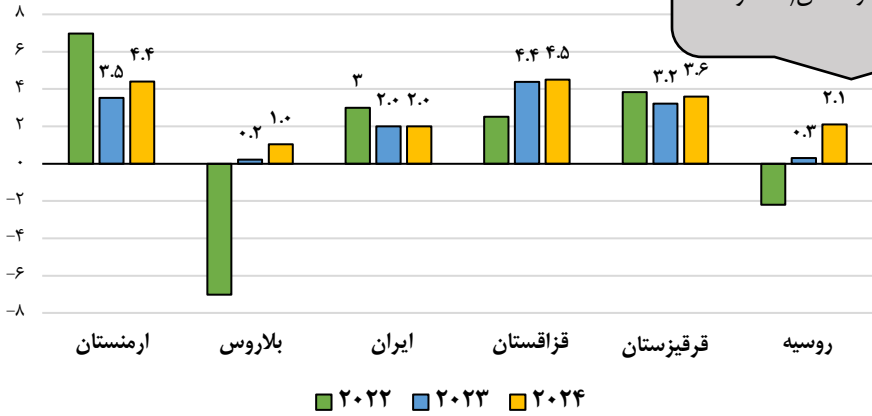

نگاهی بر شاخص‌های اقتصادی منتخب کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا

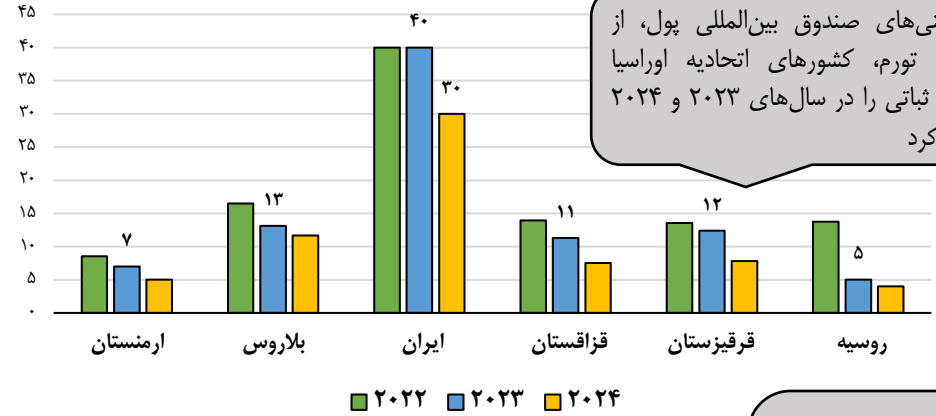
نرخ رشد اقتصادی (درصد)

- پیش‌بینی رشد مثبت اقتصادی برای کشورهای اتحادیه اوراسیا برای سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴
- رشد قابل توجه اقتصادی برای کشور قزاقستان (۴.۴ و ۴.۵ درصد در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴)

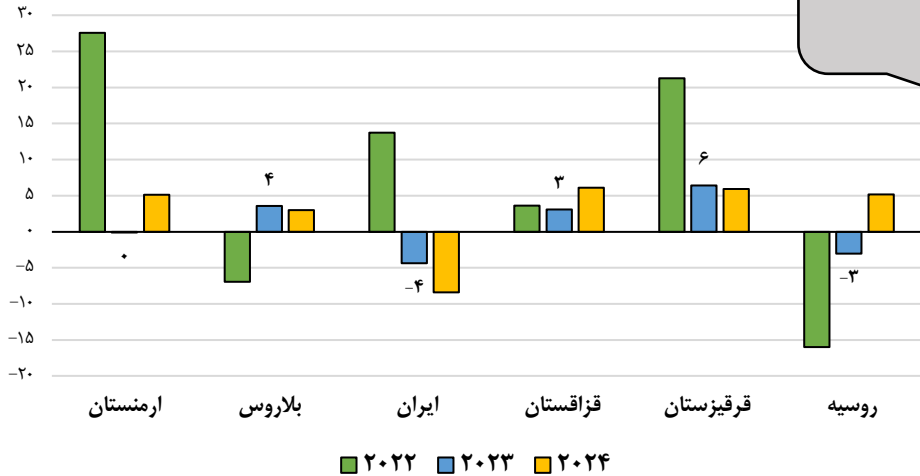
نرخ تورم (درصد)

- مطابق پیش‌بینی‌های صندوق بین‌المللی پول، از لحاظ وضعیت تورم، کشورهای اتحادیه اوراسیا شرایط نسبتاً با ثباتی را در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ تجربه خواهند کرد

رشد حجم صادرات کالا و خدمات (درصد)

- پیش‌بینی افزایش فرصت‌های صادراتی برای کلیه کشورهای اتحادیه اوراسیا به دلیل رشد حجم صادرات آنها در سال ۲۰۲۴

رشد حجم واردات کالا و خدمات (درصد)

- به وجود آمدن فرصت خوب صادراتی برای ایران به دلیل پیش‌بینی حجم مثبت واردات کالا و خدمات در کشورهای اتحادیه اوراسیا طی سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴

تجارت (کالایی) متقابل کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا و ایران، ۲۰۲۱ - میلیون دلار

واردکننده / صادرکننده	روسیه	بلاروس	قزاقستان	ارمنستان	قرقیزستان	ایران	مجموع
روسیه	-	۱۱،۹۴۹	۱۷،۶۰۶	۱،۷۸۵	۱،۸۷۲	۱،۶۶۳	۳۴،۸۷۵
بلاروس	۱۵،۶۳۶	-	۷۸۱	۵۸	۵۷	۱۰	۱۶،۵۴۰
قزاقستان	۷،۱۳۲	۷۷	-	۸	۶۸۵	۷۸	۷،۹۸۰
ارمنستان	۷۱۲	۲۶	۱۰	-	۱۱	۲۰	۷۷۹
قرقیزستان	۳۴۸	۱۰	۳۷۶	۰	-	۳	۷۳۷
ایران	۹۷۲	۱۹	۱۶۶	۴۳۸	۲۶	-	۱،۶۲۰
مجموع	۲۴،۸۰۰	۱۲،۰۸۲	۱۸،۹۳۸	۲،۲۸۸	۲،۶۵۱	۱،۷۷۴	۶۲،۵۳۳

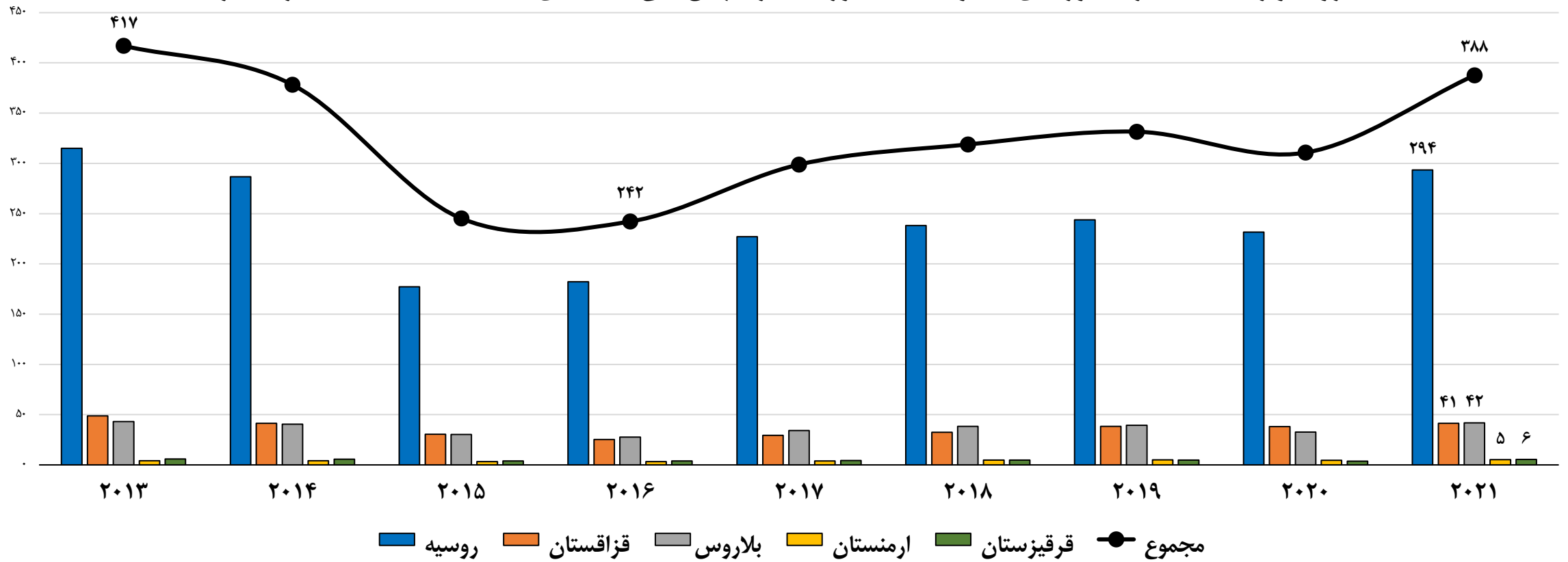
در سال ۲۰۲۱، تجارت کالایی میان کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، حدود ۶۲.۵ میلیارد دلار بوده که این مقدار تقریباً ۰.۳ درصد از مجموع واردات کالایی جهان است. همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود در سال مذکور، کشورهای روسیه و بلاروس، به ترتیب ذینفعان اصلی موافقتنامه تجاری میان کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا بوده‌اند. تراز تجاری این کشورها در تجارت با سایر کشورهای عضو اتحادیه به ترتیب حدود ۱۰ میلیارد دلار و ۴.۴ میلیارد دلار بوده است. سایر کشورهای عضو اتحادیه، تراز تجاری منفی را تجربه کرده‌اند که در صدر آنها، کشور ارمنستان، با تراز تجاری منفی ۱.۵ میلیارد دلاری قرار دارد.

تجارت متقابل محصولات کشاورزی و غذایی (فصول ۱ تا ۲۳) کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا و ایران، ۲۰۲۱ - میلیون دلار

واردکننده / صادرکننده	روسیه	بلاروس	قزاقستان	ارمنستان	قرقیزستان	ایران	مجموع
روسیه	-	۱,۷۷۸	۲,۵۲۴	۳۱۸	۴۱۴	۱,۳۲۰	۶,۳۵۴
بلاروس	۴,۸۱۸	-	۳۰۲	۲۲	۳۲	۲	۵,۱۷۶
قزاقستان	۵۴۲	۱۰	-	۳	۱۵۳	۷۰	۷۷۷
ارمنستان	۴۷۴	۱۹	۶	-	۲	۱	۵۰۲
قرقیزستان	۱۳۲	۱	۷۷	۰	-	۱	۲۱۱
ایران	۳۴۷	۸	۸۶	۵۰	۵۴	-	۵۴۵
مجموع	۶,۳۱۳	۱,۸۱۵	۲,۹۹۵	۳۹۳	۶۵۵	۱,۳۹۴	۱۳,۵۶۴

در سال ۲۰۲۱، تجارت کالایی محصولات کشاورزی و غذایی در میان کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، حدود ۱۳.۶ میلیارد دلار بوده است. همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، کشورهای روسیه، بلاروس و ارمنستان در محصولات کشاورزی و غذایی، ذینفعان اصلی موافقتنامه تجاری ایران با اتحادیه اوراسیا در حوزه کشاورزی و غذایی بوده‌اند. تراز تجاری این کشورها در تجارت کشاورزی و غذایی با سایر کشورهای عضو اتحادیه به ترتیب حدود ۴۱ میلیون دلار، ۳.۴ میلیارد دلار و ۱۰۹ میلیون دلار بوده است. سایر کشورهای عضو اتحادیه، تراز تجاری منفی در رابطه با کالاهای کشاورزی و غذایی را تجربه کرده‌اند که در صدر آنها، کشور قزاقستان با تراز تجاری منفی ۲.۲ میلیارد دلاری قرار دارد. تراز تجاری ایران در این گروه محصولات با اتحادیه اروسیا نیز منفی و حدود ۸۴۹ میلیون دلار بوده است.

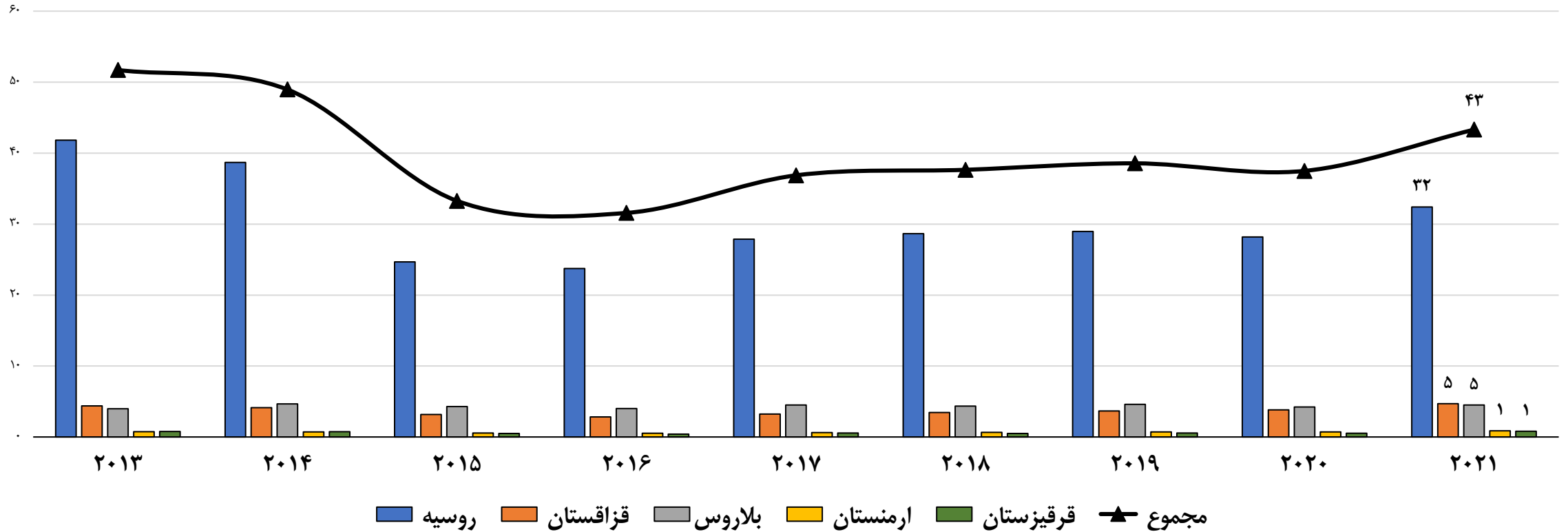
روند واردات کالا در کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا از جهان طی سالهای ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱، میلیارد دلار

سوابق واردات کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا به ویژه در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد با اجرای موافقتنامه تجارت آزاد با کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، یک بازار حدود ۳۸۸ میلیارد دلاری در انتظار صادرات ایران قرار دارد که ۷۶ درصد از آن متعلق به کشور روسیه و حدود ۲۰ درصد از آن مربوط به بازارهای بلاروس و قزاقستان است. همانطور که در نمودار فوق نیز مشاهده می‌شود روند عمومی واردات کالایی کشورهای عضو اتحادیه از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۱ صعودی و رو به افزایش بوده است.

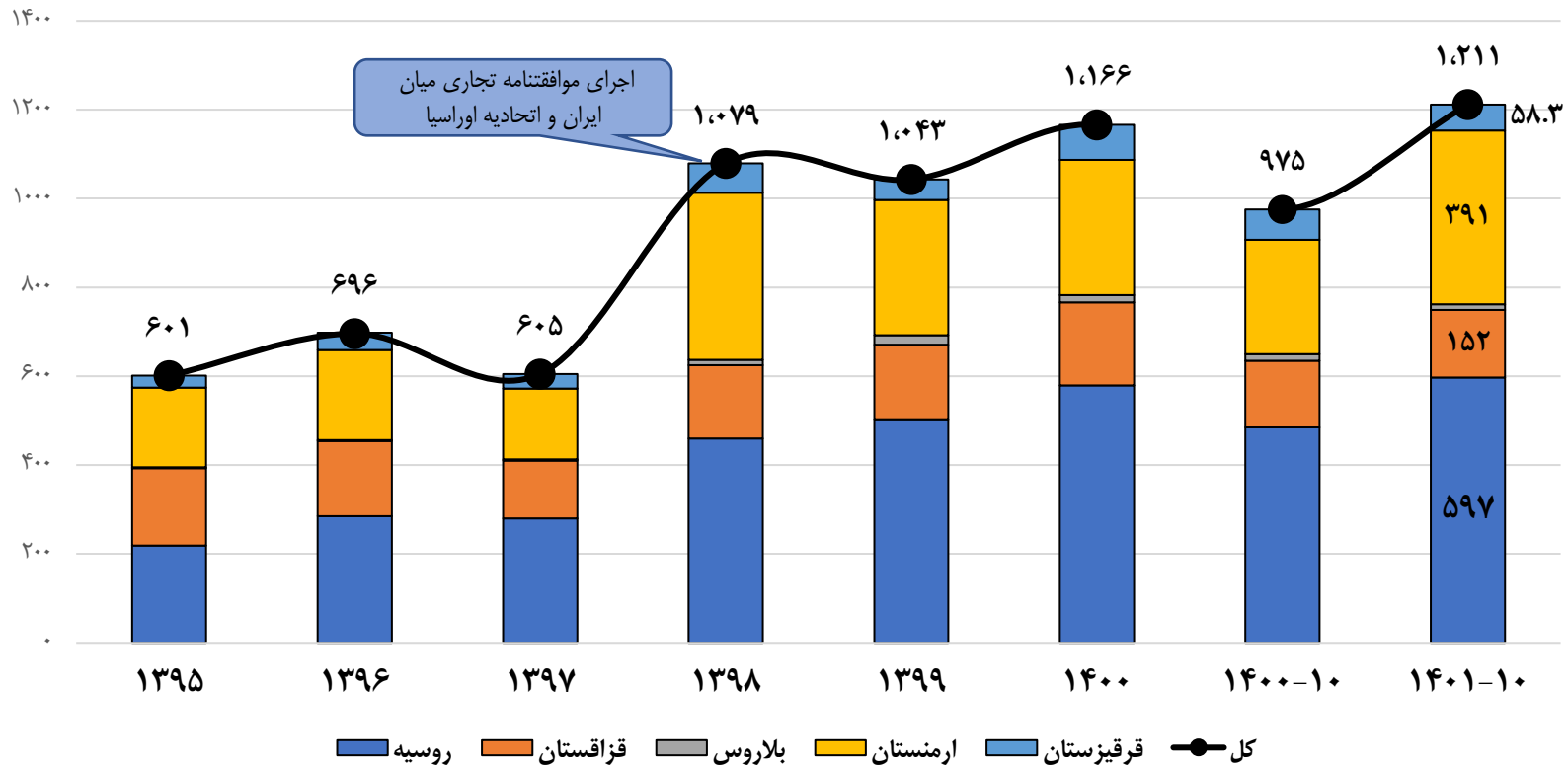
روند واردات محصولات کشاورزی و غذایی در کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا از جهان طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱، میلیارد دلار

بر اساس آمار سال ۲۰۲۱، از مجموع ۳۸۸ میلیارد دلار کل واردات کالایی در کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، تقریباً ۱۱ درصد (معادل ۴۳ میلیارد دلار) مربوط محصولات کشاورزی و غذایی است. کشور روسیه، به عنوان واردکننده عمده این محصولات، با سهم ۷۴ درصدی، به لحاظ نیاز وارداتی به محصولات کشاورزی و غذایی در صدر کشورهای عضو این اتحادیه قرار دارد.

روند صادرات غیرنفتی (بدون نفت خام) ایران به کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۴۰۱، میلیون دلار

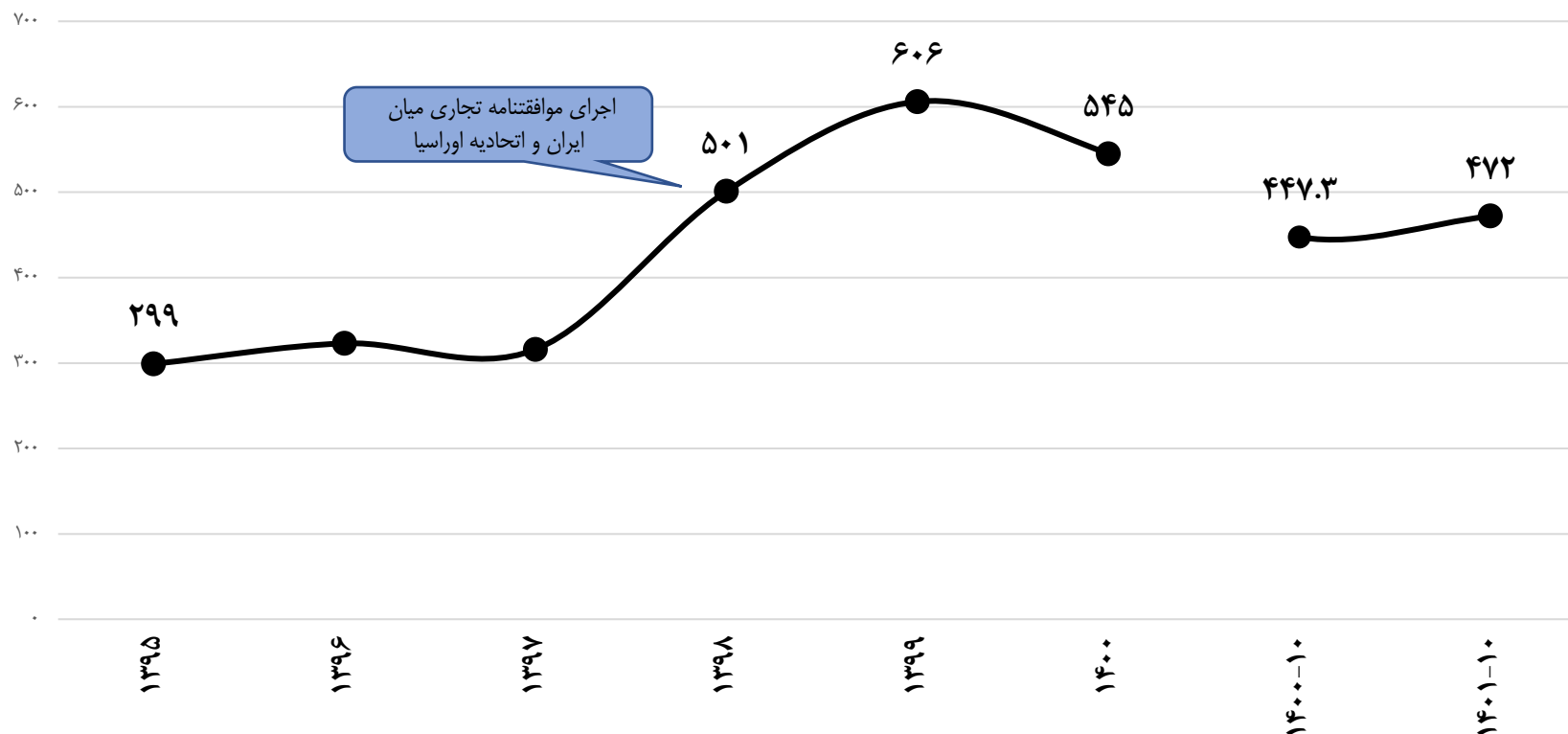

اجرای موافقتنامه تجاری میان ایران و کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا از آبان ۱۳۹۸، منجر به افزایش حدود ۹۳ درصدی صادرات غیرنفتی (بدون نفت خام) ایران به این کشورها در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۷ شده است.

در سال ۱۴۰۰، حدود ۱.۲ میلیارد دلار از صادرات غیرنفتی (بدون نفت خام) ایران (معادل ۲.۴ درصد از کل صادرات ایران) به مقصد کشورهای عضو این اتحادیه بوده است. در این میان، کشور روسیه با سهم ۵۰ درصدی، ارمنستان با سهم ۲۶ درصدی و قزاقستان با سهم ۱۶ درصدی، در صدر مقاصد صادراتی ایران در میان کشورهای اتحادیه اوراسیا قرار گرفته‌اند.

طی ۱۰ ماهه نخست ۱۴۰۱، صادرات غیرنفتی (بدون نفت خام) ایران به کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا از مجموع صادرات غیرنفتی (بدون نفت خام) ایران به این اتحادیه طی سال ۱۴۰۰ نیز پیشی گرفته است (افزایش حدود ۲۴ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل).

روند صادرات محصولات کشاورزی و غذایی ایران به کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۴۰۱ (میلیون دلار)

از مجموع ۱.۲ میلیارد دلار صادرات کالایی ایران به کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا (در سال ۱۴۰۰)، تقریباً ۵۴۵ میلیون دلار (با سهم ۴۵ درصدی) مربوط به محصولات کشاورزی و غذایی بوده است. مطابق نمودار فوق، علیرغم روند صعودی طی بازه زمانی ۱۳۹۹-۱۳۹۷، صادرات این محصولات در سال ۱۴۰۰، با کاهش ۱۰ درصدی همراه بوده است. در ۱۰ ماهه نخست ۱۴۰۱ نیز این مقدار به حدود ۴۷۲ میلیون دلار رسیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۵.۵ درصد افزایش یافته است.

مهم ترین نیازهای وارداتی اتحادیه اوراسیا در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی ایران در آن محصولات

*نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برآورد شده است.

*توان صادراتی بر اساس میانگین ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ محاسبه شده است.

مهم ترین نیازهای وارداتی اتحادیه اوراسیا در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی ایران در آن محصولات

*نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برآورد شده است.

*توان صادراتی بر اساس میانگین ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ محاسبه شده است.

مهم ترین نیازهای وارداتی اتحادیه اوراسیا در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی ایران در آن محصولات

*نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برآورد شده است.

*توان صادراتی بر اساس میانگین ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ محاسبه شده است.

مهم ترین نیازهای وارداتی اتحادیه اوراسیا در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی ایران در آن محصولات

*نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برآورد شده است.

*توان صادراتی بر اساس میانگین ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ محاسبه شده است.

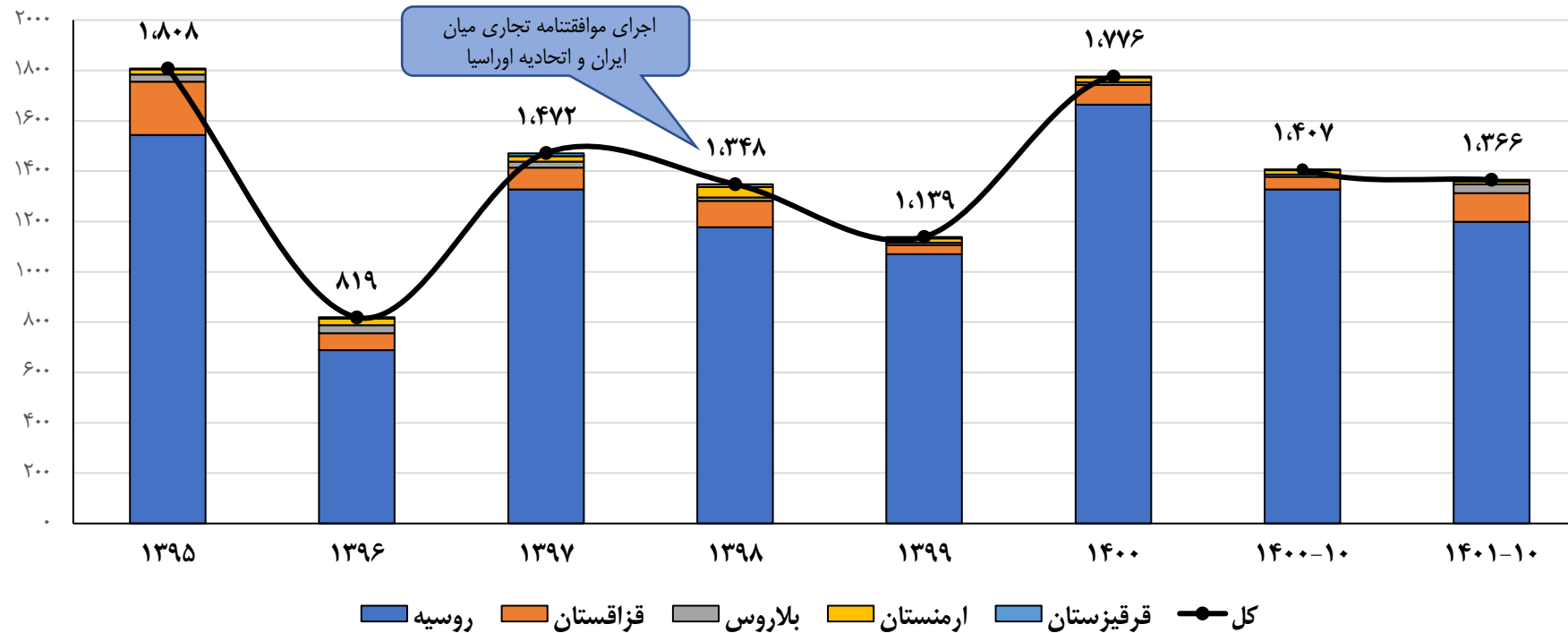
مهم ترین نیازهای وارداتی اتحادیه اوراسیا در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی ایران در آن محصولات

*نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برآورد شده است.

*توان صادراتی بر اساس میانگین ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ محاسبه شده است.

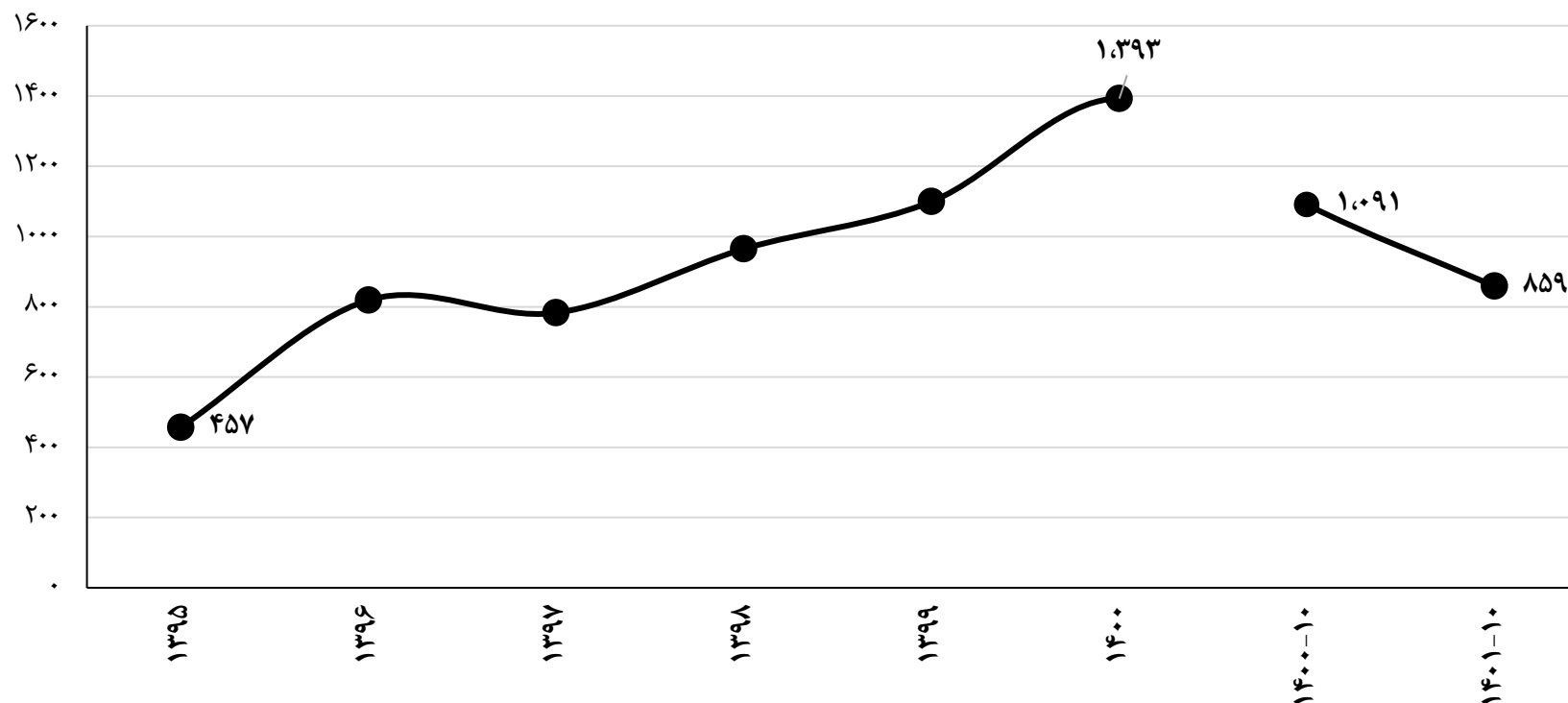
روند واردات کالایی ایران از کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۴۰۱، میلیون دلار

همانطور که در نمودار فوق مشاهده می‌شود پس از اجرای موافقتنامه تجاری میان ایران و کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا در سال ۱۳۹۸، واردات ایران از کشورهای عضو این اتحادیه با کاهش همراه شده، اما در سال ۱۴۰۰، روند آن معکوس شده و مجدداً افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۰، ارزش واردات ایران از کشورهای عضو اتحادیه به حدود ۱.۸ میلیارد دلار رسیده (رشد ۵۶ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۹) که تقریباً ۶۱۰ میلیون دلار بیش از صادرات کالایی ایران به کشورهای عضو این اتحادیه است. مبدا عمده واردات کالایی ایران از این اتحادیه در سال ۱۴۰۰، کشور روسیه با سهم ۹۴ درصدی بوده است.

طی ۱۰ ماهه نخست ۱۴۰۱ نیز حدود ۱.۴ میلیارد دلار کالا از کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، وارد کشور شده (کاهش حدود ۳ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل) که حدود ۸۸ درصد آن از مبدا روسیه بوده است.

روند واردات محصولات کشاورزی و غذایی ایران از کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۴۰۱ (میلیون دلار)

از مجموع ۱.۸ میلیارد دلار واردات کالایی ایران از کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا در سال ۱۴۰۰، تقریباً ۱.۴ میلیارد دلار (سهم ۸۸ درصدی) مربوط به محصولات کشاورزی و غذایی بوده است. مطابق نمودار فوق، روند عمومی واردات کالایی ایران از اوراسیا، پس از امضای موافقتنامه، صعودی بوده و در سال ۱۴۰۰، با افزایش ۲۷ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۹ به حدود ۱.۴ میلیارد دلار رسیده است. طی ۱۰ ماهه نخست ۱۴۰۱ نیز این مقدار به حدود ۸۵۹ میلیون دلار رسیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش حدود ۲۱ درصدی را تجربه کرده است.

مهم‌ترین نیازهای وارداتی ایران در محصولات کشاورزی و غذایی (ذیل فصل ۲۳-۱) و توان صادراتی اتحادیه اوراسیا در آن محصولات

* نیاز وارداتی بر اساس میانگین سال‌های ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ برآورد شده است.

* توان صادراتی کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا بر اساس سوابق صادراتی آنها محاسبه شده است. بدین منظور متوسط سال‌های ۲۰۱۹، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ مینا قرار گرفته است.